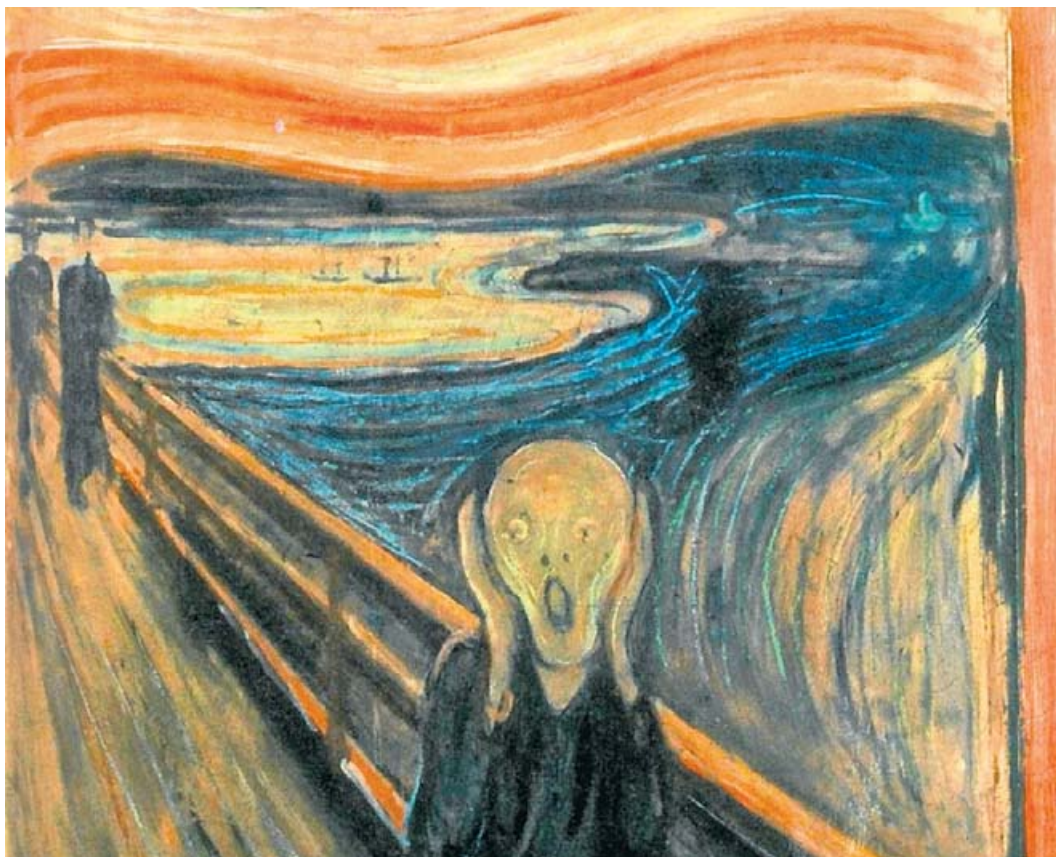

Un calidoscopi poètic imprescindible

WIKIPEDIA

VÍCTOR OBIOLS

Pitàgores i l'harmonia de les esferes (que no sentim perquè la duem interioritzada de naixement) hi deuen tenir alguna cosa a veure, en aquest *Concert d'esferes*. Però les figures d'aquest calidoscopi, "de simetria radiada de múltiples colors", com diu el diccionari, no varien de forma il·limitada. El poeta intervé per modular els seus artefactes verbals; són "esferes" concertades per l'artífex. Josep Maria Sala-Valldaura (Gironella, 1947) s'ha imposat un exercici rigorós i difícil, que és el que afronta un poeta en la maduresa a l'hora d'autoantologar-se, i se n'ha sortit amb escreix. Només cal que repassem, al final del llibre, la secció sobre la procedència dels poemes per adonar-nos de la feinada que deu haver suposat l'espigolament. En l'uncert hi deu haver ajudat sens dubte el fet que Sala-Valldaura és un crític de consideració en la nostra literatura, i les seves darreres

publicacions l'avalen com un dels mestres pensadors en matèria poètica, cosa que no abunda al país, i que bona falta ens fa.

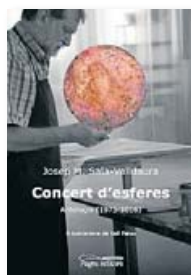
Però una cosa és antologar poemes de la tradició i una altra fer-ho amb la pròpia obra. I el resultat és formidable, perquè –com ja va succeir en aquesta mateixa col·lecció amb Jaume Pont– tenim a l'abast en un sol volum el gruix de l'aportació d'un poeta de la generació dels 70 que el públic lector actual no podia apamar en la seva justa mesura. I val a dir que la mesura és, paradoxalment, calidoscòpica, és a dir, en certa manera, "desmesurada". Sala-Valldaura té una gran virtut, difícil de trobar per aquests verals, que és que aconsegueix ser sempre fresc, fins i tot quan es posa transcendent. En això s'hi detecta un parentiu que va de Joan Salvat-Papasseit a Jordi Sarsanedas, i que entronca amb la poesia popular, i, no obstant això, va encara més enllà.

Podríem afirmar que de la virtut passem al virtuosisme, perquè ens les havem amb un poeta formal-

ment perfecte, amb un sentit indiscutible del vers com a unitat orgànica, amb un fraseig sempre segur, una llengua esponerosa i afinada, un sentit admirable de la construcció del poema i, a més, amb una varietat de registres esborronadora.

Sala-Valldaura, savi exquisit

El bagatge literari és el d'un savi exquisit, que juga amb la tradició i la modernitat meravellosament bé. Tant pot fer un joc intertextual amb Beckett, Lucreci, Maragall o Gracq, o els barrocs, com delir-nos amb poemes per a infants, amb bestiaris irònics, amb lírica eròtica, evocacions intenses sobre el passat, o reflexions que puen en l'acte de creació poètica, que, tot i ser fonamentalment lúdic, no deixa de tenir un perfil metafísic: "Mires d'ocupar l'espai / del temps que s'escapa / amb versos que retallen la línia llarga del viure, / i les teves mans palpén els buits deixats a cada lletra". I, de fet, el joc constant amb la tradició, que arriba a la genialitat del poema *Els cucs de terra*, on treu el caparró el *Sum vermís* de Verdaguer, amb un darrer vers escruixidor –"Llavors me'ls miro com em mira Déu"–, acaba amb una altra volta de cargol. Entrem en l'hora greu, els darrers compassos del concert, on el to juganer del principi esdevé solemne i lúdic; com en l'obra mozartiana, l'alegria dels inicis adopta en la maduresa un to de rèquiem. I el poeta fa un esforç verament ascètic per donar uns poemes on gairebé podem sentir la pols de "l'ermà i els quatre ramats / que guarden les cledes". I enmig de tantes troballes com hi ha en el llibre, aquesta darrera: "*El crit* de Munch és una olivera. Amb el cel del vespre pintat de sang". Pel que fa a la resta, cal dir que l'edició és impecable, i les il·lustracions de Vall Palou, esplèndides. L'existència d'una edició així, fruit del treball d'un poeta com aquest, és senyal d'una terra altament civilitzada. Celebrem-ho i protegim-ho. ♦♦

CONCERT D'ESFERES
JOSEP MARIA SALA-VALLDAURA
PAGÈS EDITORS
200 PÀG. / 20 €

L'ESCUMA DE LES LLETRES

LLUÍS A. BAULENÀS

Les destrallades de Camilleri

No puc evitar sentir-me fascinat pel producte que elabora Andrea Camilleri (Sicília, 1925) a la sèrie dedicada al comissari Montalbano. És una fascinació sorgida a partir de la comprensió, un cop i un altre, que aquestes novel·les criminals són de les més simples d'aquest gènere en el panorama internacional: cada capítol gairebé és una destrallada que el separa del següent, en el sentit que va per feina. No he vist mai cap escriptor de novel·la negra que vagi tant per feina. Les novel·les són curtes i com que cada moviment porta gairebé sempre inexorablement a un progrés de la trama, avancen a un ritme imparable. No hi ha desviacions. I si cal que un personatge secundari es tregui de la màniga al final la solució del problema, doncs ho fa, com en l'últim lliurament de la sèrie, *Un cau d'escurçons* (traducció de Pau Vidal, Edicions 62, 2017). Aquesta senzillesa és captivadora. I penso que és el que captiva els milers i milers de fans del comissari. Hi ha vegades que els capítols semblen meres transcripcions d'informes policials.

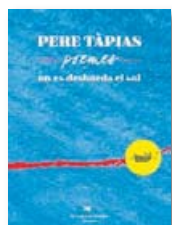
Destil·lat de novel·la negra

Camilleri deu partir del fet que tots els seus lectors han llegit o vist al llarg de la seva vida uns quants milers d'històries criminals i que, per tant, tenen introduïts en el subconscient tots els moviments indirectes de la trama. No cal repetir-los. Cal anar per feina. Vull pensar, des de l'admiració, que el missatge de fons és "el crim és simple, senzill, a tot arreu és igual, per això faig que el comissari el solucioni ràpid, perquè no cal donar-hi tantes voltes". La humanitat està formada per milers de milions de persones bàsicament simples, amb motivacions ancestrals que sempre són les mateixes i que a l'hora de matar ho fan moguts per les mateixes passions i de les mateixes maneres de sempre. És obvi que un assassí té un problema psicològic de relació amb el món i amb ell mateix. No cal tornar-ho a explicar al lector. No calen complicacions estilístiques. Anem per feina, cacem l'assassí perquè no faci més mal i així podrem tornar més aviat a la tranquil·litat. Maneres de fer mediterrànies, sicilianes, gairebé fatalistes i alhora vitalistes. Que lluny d'aquesta colla d'escandinaus que no veuen mai el sol i que tot t'ho volen explicar i justificar mil vegades. Repeteixo: Camilleri em té fascinat. ♦♦

L'APARADOR

ARA

POESIA

'On es desborda...'
PERE TÀPIAS
El Cep i la Nansa

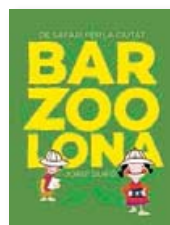
"La bellesa no té Lulls./ però et contempla.../ I tu, desesperat,/ no saps com tornar-li la mirada". L'últim llibre de Pere Tàpias, publicat dies abans de la seva mort, és una declaració d'amor a la tradició amb un estil "incisiu, eficaç i directe", com recorda Francesc Pasqual a la introducció.

'Obra escogida'
WALT WHITMAN
Penguin

Tot i que encara es pot trobar en llibreries l'excel·lent versió de *Fulles d'herba* de Jaume C. Pons Alorda, Penguin llança en format butxaca *Obra escogida*, que a més de comptar amb una bona selecció de poemes de Whitman inclou una tria de les cròniques de *Jornades en Amèrica* i els articles de *Perspectives democràtiques*.

INFANTIL

'Barzoolona'
JORDI DURÓ / LAIA FALCÓN
La Galera

El dissenyador i col·laborador de l'ARA Jordi Duró fa equip amb Laia Falcón –actualment directora de la revista *El Culturista*– per rastrejar la presència d'animals a Barcelona d'una manera amena i didàctica. Hi ha gats, senglars, gambes, sargantanes, ratpenats i fins i tot dracs.